

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD UCZNI

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

EGZAMIN W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM

CZEŚĆ 1. JĘZYK POLSKI

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych 12 stronach są wydrukowane **22 zadania**.
2. Sprawdź, czy do arkusza jest dołączona karta odpowiedzi.
3. Brak stron lub inne błędy zgłoś nauczycielowi.
4. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
5. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
6. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Do niektórych zadań są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest dobra. Wybierz ją i zaznacz znakiem **X**, np.:

X B. C. D.

7. W niektórych zadaniach zdecyduj, czy zdanie jest prawdziwe czy fałszywe, i zaznacz znakiem **X** wybraną odpowiedź, np.:

X	F
----------	---

8. Jeśli się pomylisz, otocz znak **X** kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.:

(X) B. C. **X**

9. Pozostałe zadania wykonuj zgodnie z poleceniami. Rozwiązania zadań **7. i 22.** zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
10. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

**UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia ucznia do:

dostosowania
kryteriów oceniania

nieprzenoszenia
zaznaczeń na kartę

Arkusz zawiera teksty
liczące więcej niż 250 słów.

**19 KWIETNIA
2017**

**Godzina rozpoczęcia:
11:00**

**Czas pracy:
do 135 minut**

GH-P7-172

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–7.

Jan Tomkowski

BESTSELLERY I ARCYDZIEŁA

„Nigdy nie czytaj książki, która nie ma przynajmniej roku” – radzi Ralph Emerson, amerykański pisarz i filozof tworzący w XIX wieku. Starszy od niego o jedno pokolenie angielski eseista William Hazlitt wypowiada się równie krytycznie o namiętym poszukiwaniu księgarskich nowości: „Nie mogę pojąć namiętności, z jaką większość ludzi czyta nowe książki. Książka nieprzeczytana jest dla mnie pod każdym względem książką nową, niezależnie od tego, czy wydrukowana została wczoraj, czy też przed trzystu laty”.

Również i dzisiaj w czytelnich publicznych stoją na półkach klasyczne arcydzieła (niekiedy pokryte warstwą kurzu), natomiast wypożyczający uganiają się za nowościami.

Mechanizmy promocyjne dotyczą wyłącznie świata nowości, starannie zaplanowane kampanie reklamowe mają skłonić konsumenta do sięgnięcia po całkiem nowy, nieznan jeszcze produkt. Symbolem naszych czasów jest nie arcydzieło, lecz przebój¹ – zwłaszcza muzyczny lub kinowy. W kulturze rynkowych nowości dominują produkty jednorazowego użytku. Odbiorca nie powinien poświęcać zbyt wiele uwagi jednej i tej samej płycie, superprodukcji filmowej czy odcinkowi serialu telewizyjnego. W kolejce czekają przecież już następne atrakcje.

Czy jednak rzeczywiście mamy tu do czynienia ze swobodną grą rynkową, a nie – ze starannie zaplanowaną manipulacją? Czy potencjalny czytelnik wybiera całkowicie świadomie i bez nacisku? Czy znajduje faktycznie satysfakcję, gdy sięga po tytuły z list rankingowych?

Najczęściej bestseller literacki jest najzupełniej przeciętną powieścią, napisaną przez w miarę sprawnego rzemieślnika, za którym stoi znająca potrzeby rynku instytucja. Wysoki nakład i sukces finansowy rzadko łączą się z walorami artystycznymi czy intelektualnymi.

Jak łatwo się przekonać, wzorcowy bestseller nie stawia czytelnikowi większych wymagań. Książka tego typu nie powinna być trudna w lekturze. Nie może ani nudzić, ani skłaniać do głębszych refleksji. Może natomiast prowokować, szokować, rozśmieszać. Jej czytanie przerywa się w dowolnym momencie, kartkowanie i przeczucie w poszukiwaniu atrakcyjnego zakończenia to po prostu rutynowe zabiegi.

Prawdziwa, dojrzała i mądra erudycja² nie polega na tym, by czytać wszystko. Chodzi raczej o sztukę wyboru, dzięki której potrafimy decydować, które książki okażą się nam niezbędne, a które ze spokojem możemy odrzucić. Czytaj to, co chcesz czytać, ale nie omijaj klasyków. Książki klasyków to bagaż, z którym warto wędrować po bibliotece. Bo to oni, autorzy arcydzieł, uczą nas, czego mamy prawo wymagać od naprawdę wielkiej literatury. A kiedy nęcą nas nowości, warto czasem skorzystać z rady Emersona i poczekać rok. Bo może zdarzyć się i tak, że bardzo głośny i hałaśliwie reklamowany bestseller w ciągu roku stanie się książką całkowicie zapomnianą.

¹ Przebój – utwór, film modny, popularny.

² Erudycja – rozległa, wszechstronna wiedza.

[399 słów]

Zadanie 1. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych informacji. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Ralph Emerson i William Hazlitt to żyjący współcześnie pisarze angielscy.	P	F
Cytaty w pierwszym akapicie wyrażają podobną myśl.	P	F

Zadanie 2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Pytania postawione przez autora w czwartym akapicie

- A. zachęcają do kupowania książek znajdujących się na listach rankingowych.
- B. wyrażają obawę, że czytelnicy są manipulowani przez wydawców.
- C. służą uzasadnieniu ważnej roli artystów i krytyków.
- D. podkreślają atrakcyjność nowości książkowych.

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Używanie słów *produkt*, *konsument* w odniesieniu do współczesnego rynku książek świadczy o tym, że

- A. wzrasta zapotrzebowanie na literaturę fachową i biznesową.
- B. wydawcy dbają przede wszystkim o walory artystyczne książki.
- C. książka staje się towarem, takim samym jak inne reklamowane przedmioty.
- D. popularyzowanie wartościowych książek jest dzisiaj skuteczniejsze niż dawniej.

Zadanie 4. (0–1)

Która wypowiedź nie jest zgodna z opinią Jana Tomkowskiego na temat bestsellerów? Zaznacz dobrą odpowiedź.

- A. Mają wysoki nakład i gwarantują sukces finansowy.
- B. Są reklamowane jako modne nowości.
- C. Zajmują wysokie miejsce w rankingach popularności.
- D. Mają niekwestionowaną wartość intelektualną i artystyczną.

Zadanie 5. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A albo B, a następnie 1., 2. albo 3.

Zdanie *Książki klasyków to bagaż, z którym warto wędrować po bibliotece* zawiera

A.	metaforę,	za pomocą której autor wyraża myśl, że	1.	arcydzieła warto czytać w czasie długich podróży.
	B.		apostrofę,	2.
3.				czytanie arcydzieł jest niepotrzebne współczesnemu czytelnikowi.

Zadanie 6. (0–1)

Uzupełnij zdanie. Zaznacz dobre odpowiedzi.

Podkreślone czasowniki w zdaniu *Czytaj to, co chcesz czytać, ale nie omijaj klasyków* użyte są w trybie A/B, w liczbie C/D.

- A. rozkazującym
B. oznajmującym

- C. pojedynczej
D. mnogiej

Zadanie 7. (0–2)

Czy warto czytać dzieła klasyków, czy lepiej sięgać po nowości? Uzasadnij odpowiedź, podając dwa argumenty. Nie cytuj sformułowań z arkusza.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 8.–13.

Artur Conan Doyle

PIES BASKERVILLE'ÓW (fragment)

Sir Henry położył kopertę na stole. Adres napisany niewprawną ręką brzmiał: „Sir Henry Baskerville, hotel Northumberland”.

– Hm! – mruzczał Sherlock Holmes. Zdaje mi się, że ktoś bardzo interesuje się pańską osobą.

Holmes wyjął z koperty pół arkusza papieru złożonego we czworo. Rozłożył papier na stole, na środku znajdowało się tylko jedno zdanie ułożone z naklejonych, wydrukowanych słów: „jeśli cenisz swoje życie, trzymaj się z dala od moczarów¹”. Tylko wyraz „moczarów” napisany był atramentem.

– Może mi pan wyjaśni, panie Holmes – zapytał sir Henry Baskerville – co to wszystko znaczy i kto może się mną tak żywo interesować?

– Jeżeli pan pozwoli, zajmiemy się teraz tym ciekawym dokumentem. Został on niewątpliwie zredagowany i wysłany wczoraj wieczorem. Czy masz, Watsonie, wczorajszego „Timesa”²?

– Leży na stole.

– Jest tu świetny artykuł o wolnym handlu. Pozwólcie, że wam przeczytam urywek: „Na podstawie wiadomości krążących obecnie możesz sobie wyobrazić, że twoje przedsiębiorstwo handlowe zyska na wprowadzeniu ceł ochronnych. Jednak trzymaj się z dala od takich poglądów, jeśli cenisz ogólny dobrobyt kraju, a tym samym i swoje życie”. – Jakie jest twoje zdanie o tym artykule, Watsonie? – zawołał wesoło Holmes.

Sir Henry utkwiał we mnie wzrok pełen zdumienia.

– Nie znam się na cłach – rzekł. – Ale wydaje mi się, że odbiegliśmy nieco od tematu.

– Przeciwnie, sir Henry, nie odbiegliśmy ani trochę. Watson zna lepiej od pana moje metody, ale obawiam się, że nawet on nie zrozumiał, o co mi chodzi w przytoczonym fragmencie.

– Przyznaję – odparłem – że nie widzę żadnego związku.

– A jednak, mój drogi, istnieje bardzo ścisły związek: „trzymaj się”, „z dala od”, „jeśli cenisz”, „swoje”, „życie”.

– Do licha! Ma pan rację! – zawołał sir Henry.

– Doprawdy panie Holmes, to mi się nie mieści w głowie – rzekł doktor Mortimer, spoglądając ze zdumieniem na mojego przyjaciela. Nietrudno domyślić się, że zdanie wycięto z gazety, ale wiedzieć z jakiej, a nawet z jakiego artykułu! Jakim sposobem pan to odgadł?

– Znajomość czcionek drukarskich jest jedną z podstawowych umiejętności specjalisty od spraw kryminalnych.

– Ale niech mi pan wytłumaczy, dlaczego słowo „moczarów” jest napisane atramentem?

– Dlatego, że tego słowa nie ma w artykule. Inne spotkać można w każdej gazecie, ale wyraz „moczarów” trudno znaleźć. Nasuwa mi się parę wskazówek, choć autor zadał sobie dużo trudu, aby zatrzeć wszelkie ślady. Na przykład adres napisany jest koślawymi literami, a przecież wiemy, że „Timesa” czytają tylko ludzie wykształceni. Z tego można wywnioskować, że list układał człowiek wykształcony, który chciał uchodzić za prostaka. Poza tym wyrazy nie zostały równo naklejone. Może to świadczyć o niedbalstwie lub pośpiechu. Czyżby autor obawiał się, że ktoś mu przeszkodzi?

– Wchodzimy teraz w dziedzinę domysłów – odezwał się doktor Mortimer.

– Powiedzmy raczej: w dziedzinę rozważań nad wyborem najbardziej prawdopodobnej hipotezy. Jest to naukowe wykorzystanie wyobraźni, przy czym mamy zawsze jakiś fakt, na którym możemy opierać nasze domysły. Zdaje się, że wysnuliśmy z tego listu wszelkie możliwe wnioski.

¹ Moczary – podmokłe, bagniste tereny.

² „The Times” – popularny brytyjski dziennik społeczno-polityczny.

[477 słów]

Zadanie 8. (0–1)**Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.**

Z tekstu można wywnioskować, że narratorem jest

- A. Henry Baskerville.
- B. Doktor Mortimer.
- C. Sherlock Holmes.
- D. Doktor Watson.

Zadanie 9. (0–1)**Oceń, czy wypowiedzi Sherlocka Holmesa umieszczone w tabeli są zgodne z podanymi obok stwierdzeniami dotyczącymi jego cech. Zaznacz T, jeśli stwierdzenie jest zgodne, albo N – jeśli nie jest.**

<i>– Znajomość czcionek drukarskich jest jedną z podstawowych umiejętności specjalisty od spraw kryminalnych.</i>	Ta wypowiedź wskazuje, że Sherlock Holmes jest kompetentny.	T	N
<i>– Nasuwa mi się parę wskazówek, choć autor zadał sobie dużo trudu, aby zatrzeć wszelkie ślady. Na przykład adres napisany jest koślawymi literami, a przecież wiemy, że „Timesa” czytają tylko ludzie wykształceni.</i>	Ta wypowiedź wskazuje, że Sherlock Holmes potrafi logicznie myśleć, wyciągać wnioski.	T	N

Zadanie 10. (0–1)**Oceń prawdziwość poniższych informacji. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.**

Sposób sporządzenia listu pozwolił Holmesowi sformułować hipotezę, że autor anonimu jest osobą wykształconą.	P	F
Anonim w całości składał się ze słów wyciętych z „Timesa”.	P	F

Zadanie 11. (0–1)**Uzupełnij zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.**Z końcowej wypowiedzi Sherlocka Holmesa wynika, że bardzo ważną cechą detektywa jest **A/B**, pozwalająca na **C/D**.

- A. wyobraźnia
- B. odwaga
- C. szybkie działanie
- D. analizę faktów

Zadanie 12. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Aby zachować sens wypowiedzenia *Sir Henry utkwil we mnie wzrok pełen zdumienia*, rzeczownik *zdumienia* można zastąpić słowem

- A. *podziwu.*
- B. *zainteresowania.*
- C. *zdziwienia.*
- D. *strachu.*

Zadanie 13. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Na podstawie fragmentu można stwierdzić, że nieodłącznym elementem powieści detektywistycznej jest

- A. *komizm.*
- B. *zagadka.*
- C. *zdrada.*
- D. *podróż.*

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 14.–17.

Ewa Kołodziejek
[MODA JEZYKOWA]

Moda to charakterystyczny dla danej epoki i środowiska zespół cech obejmujących strój, zachowanie, zainteresowania, światopogląd. Do tej definicji słownikowej trzeba dodać język, moda bowiem obejmuje także słowa, ich połączenia, części słowotwórcze. Wyraz czy wyrażenie stają się modne wówczas, gdy są używane częściej niż zwykle, a ich użycie nie jest uzasadnione potrzebami komunikacyjnymi. Wyrazy modne wydają się użytkownikom języka lepsze, ładniejsze, oryginalniejsze, atrakcyjniejsze, a ich używaniem podkreślają przynależność do określonego środowiska lub do jakiejś pożądanej „grupy wtajemniczenia”. Modny wyraz, zrazu atrakcyjny, staje się jednak bardzo szybko wyrazem wypierającym inne słowa, ustabilizowane w polszczyźnie. Rozszerzenie zakresu użycia modnego wyrazu powoduje, że jego sens staje się ogólnikowy, rozmyty, w skrajnych wypadkach pozbawiony znaczenia.

Moda językowa obejmuje przede wszystkim słowa obce, przyswajane z języka i kultury będącej w jakimś okresie atrakcyjnymi. W zależności od okresu historycznego atrakcyjne były łacina, włoski, francuski, angielski.

Moda na język angielski spopularyzowała przedrostki *super-*, *ekstra-*, *mega-*, *hiper-*, które w tekstach reklamy i w mowie potocznej używane są głównie jako elementy dodatnio wartościujące, służące intensyfikacji cechy: *megatanie esemesy*, *hiperatrakcyjny*, *superkredyt*, *jogurt z ekstradużymi kawałkami owoców*.

Modę na słowa potęgują też teksty reklam, które zawierają sformułowania sygnalizujące przynależność do określonego środowiska. Dziś, by odnaleźć się w grupie, wśród ludzi uchodzących za nowoczesnych, by – mówiąc modnymi słowami – *być na topie*, *trendy*, *super* i *cool*, trzeba używać obcych wyrażenia, być *menedżerem*, nie *kierownikiem*, zamienić bycie *twórczym* na bycie *kreatywnym*, *wizerunek* na *image*, *model* na *design*, *podkoszulek* na *T-shirt*, *przepraszam* na *sorry*, a *dobrze* na *okey*.

Modę na tego typu zachowania słowne popularyzują media, mające największy wpływ na upodobania językowe Polaków. Moda w języku – wbrew oczekiwaniom jego użytkowników – nie wzbogaca środków wyrazu, lecz przeciwnie, zuboża je, schematyzując i banalizując każdą wypowiedź. Jest więc zjawiskiem niepożądanym, gdyż zwalniając z twórczego myślenia, przynosi i językowi, i jego użytkownikom więcej szkody niż pożytku.

[296 słów]

Zadanie 14. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Z tekstu wynika, że wyrazy modne

- A. nie mają synonimów.
- B. są przejawem troski o język.
- C. świadczą o wykształceniu rozmówcy.
- D. są nadużywane bez potrzeby komunikacyjnej.

Zadanie 15. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych informacji. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Moda językowa wpływa na jakość wypowiedzi użytkowników języka.	P	F
Moda językowa pojawiła się dopiero w XXI wieku.	P	F

Zadanie 16. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Przykłady modnych wyrazów przywołane przez Ewę Kołodziejek

- A. nadają tekstowi literacki charakter.
- B. są ilustracją omawianych zjawisk językowych.
- C. dotyczą różnic między pisownią a wymową.
- D. świadczą o potrzebie tworzenia nowych wyrazów.

Zadanie 17. (0–1)

Uzupełnij zdanie. Zaznacz dobre odpowiedzi.

Ewa Kołodziejek A/B zjawisko mody językowej, o czym świadczy fakt, że C/D.

- A. akceptuje
- B. krytykuje
- C. dostrzega szkodliwe skutki nadużywania wyrazów modnych
- D. zachęca do używania wyrazów uznawanych za modne

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 18.–21.

Jan Kochanowski

O MIŁOŚCI

Próżno¹ uciec, próżno się przed Miłością schronić,
Bo jako lotny² nie ma pieszego dogonić?

¹ Próżno uciec, próżno się schronić – nie można uciec, nie można się schronić.

² Lotny – Amor, bóg miłości, przedstawiany jako chłopiec ze skrzydłami, mający łuk i strzały.

Zadanie 18. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Fraszka Jana Kochanowskiego wyraża myśl, że

- A. przed miłością trzeba uciekać.
- B. miłość jest okrutna i niszcząca.
- C. przed miłością nie da się uciec.
- D. miłość jest przelotna i chwilowa.

Zadanie 19. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Powtórzenie w tekście wyrazu *próżno* służy podkreśleniu ludzkiej

- A. pychy.
- B. bezradności.
- C. obojętności.
- D. aktywności.

Zadanie 20. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych informacji. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Fraszka <i>O miłości</i> ma formę pytania retorycznego.	P	F
Fraszka Jana Kochanowskiego <i>O miłości</i> ma charakter uroczystego zwrotu do adresata.	P	F

Zadanie 21. (0–1)

Uzupełnij zdania. Zaznacz dobre odpowiedzi.

W zdaniu *Bo jako lotny nie ma pieszego dogonić?* podkreślony wyraz pełni funkcję **A/B**.
Taką samą funkcję wyraz *pieszy* pełni w sformułowaniu **C/D**.

- A. rzeczownika
- B. przymiotnika
- C. *piesza wycieczka*
- D. *przejście dla pieszych*

Zadanie 22. (0–10)

Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że marzenia się spełniają? Napisz rozprawkę, w której uzasadnisz swoje stanowisko. Argumenty zilustruj przykładami z literatury. Pamiętaj, że Twoja praca nie może być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

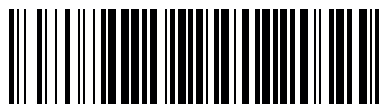
.....

.....

.....

.....

GH-P7-172

Uprawnienia ucznia do:
dostosowania kryteriów oceniania

nieprzenoszenia zaznaczeń na kartę

WYPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD UCZNIKA

--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

Nr zad.	Odpowiedzi					
1	PP	PF	FP	FF		
2	A	B	C	D		
3	A	B	C	D		
4	A	B	C	D		
5	A1	A2	A3	B1	B2	B3
6	AC	AD	BC	BD		
8	A	B	C	D		
9	TT	TN	NT	NN		
10	PP	PF	FP	FF		
11	AC	AD	BC	BD		
12	A	B	C	D		
13	A	B	C	D		
14	A	B	C	D		
15	PP	PF	FP	FF		
16	A	B	C	D		
17	AC	AD	BC	BD		
18	A	B	C	D		
19	A	B	C	D		
20	PP	PF	FP	FF		
21	AC	AD	BC	BD		

W
Y
P
E
Ł
N
I
A

E
G
Z
A
M
I
N
A
T
O
R

Nr zad.	Punkty				
7	0	1	2		
22.1	0	1	2	3	4
22.2	0	1			
22.3	0	1			
22.4	0	1	2		
22.5	0	1			
22.6	0	1			

--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD EGZAMINATORA

.....
Czytelny podpis egzaminatora